

KONGELIG RESOLUSJON

Klima- og miljødepartementet

Ref.nr.:

Statsråd: Andreas Bjelland Eriksen

Saksnr.: 23/2478

Dato: 13. februar 2026

Forskrift om vern av Kråkvåg og Bjugn fjorden marine verneområde

1. INNLEDNING

Klima- og miljødepartementet legger med dette frem forslag om opprettelse av Kråkvåg og Bjugn fjorden marine verneområde i Ørland kommune i Trøndelag fylke. Verneforslaget omfatter et sjøareal på ca. 117,6 km². Forslaget omfatter i beskjeden grad privat grunn.

Kråkvåg og Bjugn fjorden foreslås vernet som marint verneområde med hjemmel i naturmangfoldloven § 39, noe som innebærer at verneforskriften skal vedtas av Kongen i statsråd. Det foreslåtte området tilfredsstiller vilkårene i § 39 bokstavene a, b, d, f og g, da det:

- a) inneholder særegne eller representative økosystemer og som er uten tyngre naturinngrep
- b) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur
- d) på en annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold
- f) har særskilt naturvitenskapelig verdi
- g) har særskilt betydning som økologisk funksjonsområde for en eller flere bestemte arter

Vern av det foreslåtte området bidrar til å oppfylle nasjonale og internasjonale mål og forpliktelser, jf. naturmangfoldloven § 46. Vern av området vil bidra til å oppfylle følgende nasjonale mål under resultatområdet Naturmangfold, jf. Prop. 1 S (2024-2025) for Klima- og miljødepartementet: "Et representativt utvalg av norsk natur skal bevares for kommende generasjoner". Vern vil også bidra til de nasjonale målene om bevaring av økosystemer og arter og naturtyper.

Videre vil vern av området bidra i gjennomføringen av internasjonale mål knyttet til marint vern, bl.a. FNs bærekraftsmål, og under Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) og

Konvensjonen om bevaring av det marine miljø i Nordøst-Atlanteren (OSPAR). Etter vedtatt vern vil marine verneområder etter naturmangfoldloven bli rapportert til OSPARs liste over "marine protected areas".

Det foreslåtte verneområdet skal videre bidra til å nå de lovfestede målene for områdevern i naturmangfoldloven § 33, herunder mål knyttet til:

- a) variasjonsbredden i naturtyper og landskap
- b) arter og genetisk mangfold
- c) truet natur
- d) større intakte økosystemer, også slik at de kan være tilgjengelige for enkelt friluftsliv
- h) referanseområder for å følge utviklingen i naturen

Verneforslaget er utarbeidet i henhold til reglene i naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen. Verneprosessen er også gjennomført i samsvar med rundskriv T-2/15 om saksbehandlingsregler ved områdevern etter naturmangfoldloven og etter forvaltningsloven. Prosessen har vært inkluderende. Gjennom verneplanprosessen er det foretatt en avveining mellom verneinteresser og andre bruker- og samfunnsinteresser, og verneforslaget er i størst mulig grad tilpasset de ulike brukerinteressene i området.

2. NÆRMERE OM OMRÅDET

Det foreslåtte Kråkvåg og Bjugn fjorden marine verneområde ligger i Ørland kommune i Trøndelag fylke. Hele det foreslåtte verneområdet er nytt verneareal, men grenser til fire eksisterende verneområder, som til sammen består av ca. 30 km² sjøareal og knappe 1 km² landareal. Alle de fire tilgrensende verneområdene har stor verdi for fugl, og tre av disse inngår i Ramsar-området Ørland våtmarkssystem og vurderes dermed som internasjonalt viktige våtmarksområder.

Verneforslaget omfattes av planlagt kystsoneplan for Namdalen (delen som kommer innenfor tidligere Bjugn kommune), og interkommunal kystsoneplan for tidligere Sør-Trøndelag, som omfatter tidligere Ørland kommune. I kystsoneplanen er området stort sett satt av til "Bruk og vern av sjø, vassdrag, strandsone", med flere hensynssoner.

2.1. Naturforhold og verneverdier

Det foreslåtte marine verneområdet Kråkvåg og Bjugn fjorden er et område som består av varierte naturtyper, og som henger naturlig sammen med tilgrensende verneområder med gruntvanns- og fjærområder. Hele området må betraktes som et sammenhengende økologisk funksjonsområde. Som marint våtmarksområde står området i en særklasse, ikke bare i landsdelen, men også nasjonalt.

Verneverdiene og verneformålet knyttes til det store mangfoldet av naturtyper som er representativt for denne delen av kysten, samt særegne kvaliteter i området.

Det foreslåtte marine verneområdet omfatter viktige funksjonsområder for fugl, bl.a. for mytende andefugl og lommer, dykkere og alkefugl. Store grunne områder, både innenfor og utenfor verneforslaget, er spesielt viktige for sjøorre (kategorisert som sårbar i Norsk rødliste for arter). Dette er områder hvor arten finner næring vinterstid, og samtidig viktige myteområder). Ørlandsregionen er også ærfuglens viktigste myte- og overvintringsområde i Midt-Norge.

Kartlegging utført av Norsk Institutt for naturforskning våren 2020 viste at Bjugn fjorden er et viktig funksjonsområde for laks og ål, i tillegg til sjøørret.

Innenfor verneforslaget finnes det blant annet store gruntområder med skjellsand og mudderbunn, samt noe dypere partier bestående av tareskoger og enda dypere områder i bl.a. Ytre del av Bjugn fjorden og Lyngholmråsa. Av sjeldne eller viktige naturtyper som er registrert i området, finnes bl.a. store bløtbunnsområder, skjellsand, ålegrasenger, tareskoger og kalkalgebunn/ruglbunn. Bløtbunnsområder og ålegrasenger inngår også i OSPARS liste over naturtyper som er truet eller i nedgang.

2.2. Andre interesser knyttet til det foreslåtte verneområdet

Fiskerivirksomhet

Tradisjonelt har det vært drevet noe fiske med garn, snøre, line og snurrevad etter torsk, hyse og annen bunnfisk i de dypere delene av området. Det drives også med fangst av krabbe i området. Sporadisk har det vært trålt etter flyndre (Bjugn fjorden), og noe seifiske med snøre foregår i ytterkant av det foreslåtte verneområdet. Det har foregått tråling etter reker i området, og det finnes reketrålefelt som ikke brukes i dag i de dypere partiene. Aktiviteten er per i dag ikke vanlig da det generelt er mindre reker langs norskekysten enn tidligere.

Akvakultur

Det har tidligere vært både lakseoppdrett og oppdrett av marine arter i området, samt at det har vært planer om et landbasert anlegg på Kråkvåg. Per i dag finnes ingen tillatelser til akvakultur verken i sjø eller på land i det foreslåtte verneområdet. Deler av det foreslåtte marine verneområdet er uegnet for matfiskoppdrett på grunn av dybdeforholdene. Sjømat Norge (Havbruk Midt) har kartfestet 10 oppdrettslokaliteter som de med dagens teknologi vurderer som meget godt egnet, hvorav to ligger utenfor, en ligger nær grensen og de øvrige sju lokalitetene ligger innenfor verneforslaget. Ifølge Sjømat Norge er kartfestingen er grovskisse. En mer grundig

prosess med kartlegging av strøm, bølger, naturmangfold, andre interesser osv., vil sannsynligvis medføre justeringer.

Høsting av andre marine ressurser

I de siste årene har det pågått høsting av strandsnegl i deler av området, og det er også startet høsting av kråkeboller og rur (Statsnail AS). Det høstes også kamskjell i området. Tidligere (i noen år frem til 1950) ble det skrappt etter o-skjell med skjellplog i området.

Enkeltmannsforetaket Oddmunn Hestvik Tang, Tare og Sjøtransport startet i 2019 opp med høsting av grisetang i Grandefjæra naturreservat. Statsforvalteren har gitt dispensasjon fra verneforskriften til et årlig uttak på 1200 tonn. Han leverer til Algea AS, som selger tang som blir brukt blant annet til helsekost, gjødsel, dyrefor, sminke og næringsmiddel. I tillegg er det vist interesse i de siste årene for kommersielt uttak av tang og tare i Kråkvågsvaet fuglefredningsområde.

Tidligere har det blitt høstet tang og tare i kortere perioder på Dalehamna på Storfosna og i Grandefjæra.

Forsvarets virksomhet

Forsvaret disponerer skyte- og øvingsfelt i området som overlapper med det foreslåtte marine verneområdet. Både Luftforsvaret og Forsvaret benytter seg av disse feltene. Forsvarets virksomhet i skytefeltene kan omfatte bruk av sonarer og utsendelse av elektro-magnetiske energi i vannmassene, skyting med ulike våpensystemer og detonasjoner ved bruk av våpen over og under vann. Oppbyggingen av hovedbasen for kampflyene på Ørland og økende samvirke mellom forsvarsgrenene vil medføre en kontinuerlig videreutvikling av bruken av skyte- og øvingsfeltene. Skyting med artilleri fra Hoøya med målområde Tarva eller Burøy er et mulig utviklingsscenario. Volum og frekvens av alliert trening i skytefeltene vil trolig også øke i tiden fremover. Luftvern og baseforsvar er viktige funksjoner for sikring av kampflybasen.

Friluftsliv, rekreasjon og turisme

Området benyttes en del til fritidsfiske og turisme. På Garten og Storfosna pågår blant annet reiselivsvirksomhet, som utleie av rorbuer. Mange av eiendommene ved sjøen har naust med utsett for båt. I tillegg finnes det flere mindre småbåthavner innenfor verneområdet, de aller fleste private eller tilhørende hyttefelt.

Særlig de tilgrensende verneområdene blir ofte besøkt av ornitologer på grunn av sitt rike fugleliv. Ved det tilgrensende Grandefjæra naturreservat er det oppført tre fugleobservasjonstårn (Rønsholmen, Lakskløholmen og Grande amfi), samt det er oppført ei lita bu ved Kråkvågsvaet fuglefredningsområde. Ørland våtmarkssenter holder til på Kultursenteret i Brekstad, og holder ofte kurs og turer ut til verneområdet. Det finnes også fine sportsdykkersteder i området, blant annet ved Kjeungen fyr.

Skipstrafikk, farleder og havner

Det er en rekke navigasjonsinstallasjoner (lys og sjømerker) i området, bl.a. Kjeungen fyr, som er fredet som kulturminne.

Hovedfarleden med bifarleder går mellom Ørland fastland og Storfosna, og er sterkt trafikkert. Den benyttes av fartøy som ønsker å gå i skjermet farvann. Hovedtyngden av fartøy som jevnlig bruker denne leden er forskjellige typer lasteskip, men også fiskefartøy og Hurtigruten. Kystverket har fått flere innspill om at det kan være utfordrende å manøvrere mellom fastlandet og Storfosna pga. mange grunner, strøm og dårlig radarbilde, og det er registrert en god del grunnstøtinger i området. Kystverket har utarbeidet et forprosjekt for å øke dybden i hovedfarleden. Tiltaket går ut på mudring eller sprengning av fem grunner og etablering av ulike navigasjonsinstallasjoner.

Det finnes flere moloer, fiskerihavner og småbåthavner i verneområdet, samt at det er meldt behov for flere. Kommunen har også gitt uttrykk for ønske om å få samlet mange mindre småbåtanlegg i større småbåthavner.

Kabler

Det ligger flere kabler i området som foreslås som verneområde. Blant annet er det gitt dispensasjon til legging av vannledninger gjennom verneområdet under oppstart- og høringsprosessen.

Annet

På Uthaug driver Grøntvedt Pelagic AS et fiskemottak av pelagisk fisk. Bedriften har også et mindre produksjonslokale på Kråkvåg. I tillegg har Scanbio AS et produksjonsanlegg som ligger inne i Bjugn fjorden, hvor det produseres fiskeproteinkonsentrat og fiskeoljer. Bedriftene ligger i nærheten av det foreslåtte marine verneområdet.

Deler av det marine verneområdet grenser mot landbruksarealer, som har avrenning til kanaler som munner ut i verneområdet.

3. VERNEPROSESSEN

3.1. Bakgrunn

Det foreslåtte marine verneområdet Kråkvåg og Bjugn fjorden var blant de 36 kandidatområdene for marint vern som ble utpekt i tilrådninger fra Rådgivende utvalg for marin verneplan. Utvalget var bredt sammensatt og ble nedsatt av Klima- og miljødepartementet (daværende Miljøverndepartementet) i samråd med Nærings- og fiskeridepartementet (daværende Fiskeridepartementet) og Olje- og energidepartementet i 2001. På bakgrunn av bl.a. analyse av utbredelsen til bunnlevende marine arter ble kysten delt inn i tre biogeografiske regioner. Potensielle områder ble delt inn i seks kategorier. Utvalget vektla at det skulle velges ut områder

fra hver av de seks kategoriene innen hver av de tre biogeografiske regionene. Utvalgte pekte på at det vil ta mange år før en har god oversikt over det biologiske mangfoldet i våre marine områder, og la til grunn at det er kjent at det er en sammenheng mellom forekomst av planter og dyr og bunnforholdene generelt. Ulike organismer finnes på mudderbunn, sandbunn, stein- og grusbunn og fjellbunn. Andre fysiske miljøforhold, som lys, dyp, saltholdighet og havstrømmer, spiller også avgjørende roller for forekomst og utbredelse av arter.

Utvalget ga sin endelige tilråding i 2004. Utvalget vurderte at de 36 områdene til sammen representerte et godt og balansert utvalg av undersjøisk natur fra kysten og skjærgården. Ved utvelgelse ble særegenhet og representativitet sett i forhold til regioner og kyststrekninger vektlagt. Det ble også vektlagt at områdene skulle være lite påvirket og at de kunne tjene som referanseområder for forskning og overvåking.

3.2. Kunngjøring og oppstart

Klima- og miljødepartementet ga oppdrag om oppstart av verneprosess for Kråkvåg og Bjugn fjorden 18. april 2017, og Miljødirektoratet ga oppdrag til daværende Fylkesmannen i Sør-Trøndelag 20. april 2017.

Melding om oppstart av ble sendt ut til berørte parter den 26. juni 2017. I meldingen ble det blant annet skissert mulige restriksjoner med utgangspunkt i anbefalingene fra rådgivende utvalg og nyere kunnskap om området. Det ble i september 2017 gjennomført et åpent informasjonsmøte knyttet til oppstartsmeldingen. I tillegg hadde Fylkesmannen i forkant av oppstartsmeldingen hatt informasjonsmøter med kommunene, fylkeskommunen, Fiskeridirektoratet region Midt og NTNU Vitenskapsmuseet.

I oppstartsfasen opprettet Fylkesmannen også en referansegruppe med berørte myndigheter, og det ble avholdt to møter med denne gruppen. Senere opprettet Fylkesmannen en utvidet referansegruppe bestående av Ørland kommune, Bjugn kommune, Fiskeridirektoratet region Midt, Sør-Trøndelag fylkeskommune, NTNU, Vitenskapsmuseet. Institutt for arkeologi og kulturhistorie, NTNU, Vitenskapsmuseet. Institutt for naturhistorie, Fiskarlaget Midt-Norge, Grøntvedt Pelagic AS (næringsliv), Ørland og Bjugn bondelag og Forum for natur og friluftsliv (FNF). Denne referansegruppen gjennomførte tre møter og en befaring.

Fylkesmannen sendte i desember 2018 verneforslaget til Miljødirektoratet for faglig gjennomgang, og fikk i mars 2019 tilbakemelding fra Miljødirektoratet med klarsignal om å sende forslaget på høring med noen mindre justeringer.

3.3. Høring

Verneforslaget ble sendt ut på lokal og sentral høring 11. juni 2019. Opprinnelig høringsfrist var 13. september 2019, som denne senere ble utsatt til 1. mars 2020.

I tillegg til berørte grunneiere, ble forslag om vern av området Kråkvåg og Bjugn fjorden sendt på høring til følgende nasjonale, regionale og lokale instanser:

Ørland kommune, Bjugn kommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune (nå: Trøndelag fylkeskommune), Verdens naturfond, Naturvernforbundet i Sør-Trøndelag, Forum for natur og friluftsliv, Norges Kystfiskerlag, Natur og ungdom, Norsk Ornitologisk Forening avd. Sør-Trøndelag, NTNU Institutt for biologi, NTNU Vitenskapsmuseet, Trondhjems Turistforening, Norsk institutt for naturforskning, SABIMA, Fiskerlaget Midt-Norge, Sør-Trøndelag Bondelag, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norges geologiske undersøkelse, Sjøfartsdirektoratet, Statens kartverk, Friluftslivets fellesorganisasjon, Norsk institutt for vannforskning, Sametinget, Norges Seilforbund, Havforskningsinstituttet, Norges Dykkeforbund, Kystverket Midt-Norge, Norges Bonde- og Småbrukerlag, Norges miljøvernforbund, Statens vegvesen Region midt, Artsdatabanken, Norges Bondelag, NHO Reiseliv, Norske Sjømatbedrifters Landsforening (nå: Sjømatbedriftene), Fosen Naturvernforening, Scanbio Ingredients AS, Grøntvedt Pelagic AS, FMC Biopolymer AS (nå: IFF), Statsnail AS, Forsvarsbygg, Avinor AS, Luftfartstilsynet, Statkraft SF, Statnett SF, Norsk olje og gass, Sjømat Norge, Kongelig Norsk Båtforbund, Ørland Bondelag, Bjugn Bondelag, Bjugn Næringsforum, Ørland Næringsforum, Ørland/Bjugn Jeger- og Fiskerforening, Fiskeridirektoratet, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Kjemisk Forbund, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Kommunenes sentralforbund, Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon, Landbruksdirektoratet, Norsk institutt for by- og regionforskning, Norsk Institutt for Bioøkonomi, Norges jeger- og fiskerforbund, Norges handikapforbund, Norges Luftsportforbund, Norsk Biologforening, Norsk Bergindustri, Norsk Botanisk Forening, Naturhistorisk museum, Norsk Industri, Norsk Zoologisk Forening, Oljedirektoratet, Norske Samers Riksforbund, Riksantikvaren, Samenes landsforbund, Stedsnavntjenesten for Midt-Norge, Universitetet i Oslo Biologisk institutt, Universitetet for miljø- og biovitenskap, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Vegdirektoratet og Trøndelag politidistrikt.

Det kom inn innspill fra totalt 32 parter innen høringsfristen. I tillegg ble innspill fra Statsnail AS og Sjømatbedriftene sendt etter at Fylkesmannens forslag til tilrådning ble oversendt referansegruppen i april 2020. Det kom også innspill i forbindelse med åpne møter i Brekstad og Botngård, samt i møter med referansegruppene.

Etter oversendelse av Fylkesmannens tilrådning til Miljødirektoratet mottok direktoratet dessuten innspill pr. e-post fra Fiskeridirektoratet 12. mai 2020. Miljødirektoratet har også mottatt innspill fra Statsnail AS, Algea AS og Oddmunn Hestvik Tang, Tare og Sjøtransport. Videre mottok Klima- og miljødepartementet innspill til Miljødirektoratets tilrådning fra Statsnail AS i brev av 5. juli 2021.

I det følgende omtales noen sentrale temaer og innspill knyttet til høringen.

Avgrensning av området

Forslaget ble sendt på høring med to avgrensningsalternativer:

- alternativ 1 omfattet ca. 224 km² og strekker seg fra Botngård i øst via Festholmen til vest for Tarva og derfra til kommunegrense Hitra, sør langs denne og inn til sør for Kråkvåg og Storfosna, og videre langs land fra Garten tilbake til Botngård
- alternativ 2 omfattet ca. 218 km² og innebærer at noen områder i tilknytning til land der det er store næringsinteresser, samt noen større havneområder, holdes utenfor verneområdet.

Begge forslagene omfattet arealer vest og nord for det opprinnelige forslaget fra Rådgivende utvalg, bl.a. for å få med dypere områder med koraller.

Havforskningsinstituttet mener det er fornuftig å flytte grensen for verneområdet mot vest, slik det er foreslått, slik at dypere områder med koraller omfattes av vernet. Havforskningsinstituttet foreslår videre at grensen utvides 3-4 km sør, slik at det store korallrevet ved Nord-Leksa blir inkludert. Nord-Leksa er et velutviklet rev. Dette er ett av de best studerte korallrevene i landet, så i tillegg til at man verner revet vil man få et meget godt referanseområde for forskning.

Ørland kommune viser til at dypere partier med koraller ikke var en del av det opprinnelige verneformålet som foreslått av Rådgivende utvalg, samt at vernet bare må begrenses til havbunnen. Ørland kommune mener at avgrensningen må ivareta hensynet til næringsinteressene på Kråkvåg – Storfosna, og at en utvidelse av verneområdet mot nord og vest fratar Ørland kommune muligheten til å legge til rette for, samt delta i utviklingen av en bærekraftig og lønnsom havbruksnæring.

Trøndelag fylkeskommune mener grensen sør for Kråkvåg-Storfosna må følge alternativ i 2 i verneforslaget for å ta hensyn til næringsinteresser.

Fiskeridirektoratet region Midt støtter alternativ 2 i verneforslaget og går imot forslaget om å utvide verneområdet utover det som er foreslått i oppstartsmeldingen for å inkludere dypere partier med mulige korallforekomster. Fiskeridirektoratet mener at dypere partier med korallforekomster ikke er en del av det opprinnelige verneformålet, og at verneverdiene i dette området sikres gjennom kommuneplan og gjeldende lover og forskrifter.

Forum for natur og friluftsliv viser til at store arealer allerede er utbygd i Ørland og Bjugnfjorden. For å ta vare på mangfoldet og de store naturverdiene er det viktig å bevare helheten uten videre utbygging. Forum for natur og friluftsliv mener at grensen må følge alternativ 1 for å få med arealene sør for Kråkvåg og Storfosna som inneholder blant annet forekomster av tareskog og skjellsand. I verneforslaget foreslås det å ta ut noen mindre områder i strandsonen langs fjorden. Forum for natur og friluftsliv mener at arealene som tas ut bør begrenses og viser til at disse er svært viktige bl.a. for sjøørret og elvemusling.

Fosen Naturvernforening støtter alternativ 1 i høringsforslaget.

NTNU Vitenskapsmuseet støtter alternativ 1, som også vil også inkludere det svært bratte terrenget vest for Kråkøya. Når det gjelder avgrensningen fra 2 meters dyp, burde grensen gå ved midlere høyvann, med beskrevne unntak der den går fra 2 meters dybde. Innenfor det foreslåtte området er det mange verdifulle naturområder som ligger helt grunt. Samtidig vil sonen mellom midlere høyvann og 2 meters dyp, virke som en buffer mot de naturtypene som ligger helt grunt, som tareskogen, ålegress og ruglbunn.

Bjugn og Ørland Bondelag mener at vernegrensen ikke bør gå inn i flomålet, men trekkes ut til 2 meters dybde/marbakken. Dette gjør at inngripen i den private eiendomsretten blir mindre og arealet kan utnyttes i framtida. De mener videre at det er stor sannsynlighet for at det kan komme nye næringer og ny næringsutvikling i fjæra som er foreslått vernet, og at et vern vil ødelegge for fremtidig næringsutvikling i disse fjæreamrådene.

Sjømat Norge havbruk midt og Sjømatbedriftene ber om at området nord i verneforslaget tas ut, og at man forholder seg til opprinnelig forslag fra Rådgivende utvalg, der koraller ikke er nevnt som begrunnelse for opprettelse av det marine verneområdet.

Ørland Næringsforum, Bjugn Næringsforum, NHO Trøndelag og Sjømat Norge er sterkt kritiske til at vernegrensen i sjø foreslås trukket helt inn til land (2 meter) og helt inn til Botngård og mener dette kan begrense offentlige eller private tiltak i fjæra på en uheldig måte.

Ørland SV er svært positiv til forslaget om marint vern og støtter alternativ 1 i høringsforslaget.

Forholdet til kommunal planlegging og lokalt selvstyre

Trøndelag fylkeskommune og Ørland kommune mener at vern og beskyttelse av verdier som nevnt i verneforslaget også kan skje gjennom en kommuneplan etter plan- og bygningsloven.

Ørland kommune mener at vern av området kan få konsekvenser for kommunens og regionens utvikling og er i strid med kommunalt selvstyre. Kommunen mener videre det må gjennomføres en konsekvensutredning etter reglene i forskrift om konsekvensutredninger før det tas et standpunkt til vern. Det anføres at verneforslaget bygger på et foreldet faktagrunnlag og ikke tar hensyn til den rivende teknologiske utvikling som nå skjer innenfor sjømatnæringene, samt regjeringens havstrategi som er forankret i FNs bærekraftmål. Kommunen påpeker videre at forslaget innebærer "lag på lag" med statlig vern og viser til at Ørland kommune allerede har begrenset med sjøareal uten restriksjoner.

Statsnail AS og Sjømatbedriftene mener at kommunen kan ivareta verneverdiene gjennom plan- og bygningsloven.

Fiske og annen høsting av marine dyr

Fiskeridirektoratet region Midt mener det kan være aktuelt å regulere særlige høstemetoder (som skjellskraping) og innføre begrensninger (art og antall) i enkelte geografiske definerte områder, som for eksempel i fuglefredningsområder. Direktoratet mener det ikke er grunnlag for å innføre

et generelt forbud mot høsting av levende bløtdyr og pigghuder i hele verneområdet. Videre bør det spesifiseres i forskriften at punkt ii «Bruk av redskaper som slepes under fiske og som kan berøre bunnen» ikke gjelder bruk av snurrevad. Fiskeridirektoratet ber om at tråling av reker blir tillatt. Det vises til at ressurstilgangen på reker kan endre seg i fremtiden, samt at Kråkvågsvaet-Grandfjæra-Bjugnfjorden ikke er foreslått som et referanseområde for reke- og krepsetråling.

Trøndelag fylkeskommune, Fiskarlaget Midt-Norge, Statsnail AS, Ørland Næringsforum, Bjugn Næringsforum, NHO Trøndelag, Sjømatbedriftene og Sjømat Norge er negative til at det foreslås et forbud mot høsting av bløtdyr og pigghuder og mener det ikke finnes dokumentasjon og kunnskap som gir grunnlag for et slikt forbud.

Trøndelag fylkeskommune, Ørland kommune, Fiskarlaget og Statsnail AS mener at slik høsting kan foregå på en bærekraftig måte. Trøndelag fylkeskommune mener også at aktiviteten bør overvåkes for å vurdere eventuelle restriksjoner på uttak i form av åpne/stengte områder, kvoter osv. Ørland kommune mener at plan- og bygningsloven kan regulere aktiviteten med åpne/stengte områder, kvoter osv. Statsnail AS bemerker dessuten at eksisterende næringsvirksomhet i området skal tas hensyn til ved opprettelse av nye verneområder, og at et forbud vil være grov forskjellsbehandling av Statsnail AS og andre fiskere.

Fosen Naturvernforening er skeptisk til kommersielt fiske i det marine verneområdet og foreslår at det bør stå i verneforskriften at all kommersiell høsting er forbudt, og evt. nevne ved artsnavn hva det skal være lov å drive fiske/fangst av.

NTNU Vitenskapsmuseet anfører at taretråling og andre "bunnaktiviteter" er aktiviteter som utgjør en stor fare for konflikt med kulturminner under vann. Det er viktig at dispensasjonssøknader vedrørende høsting av tang og tare til eget bruk, i likhet med alle andre tiltak i sjø og vassdrag, oversendes NTNU Vitenskapsmuseet, som fagmyndighet for kulturminner under vann.

Jakt

Fosen Naturforening mener det burde være forbud mot jakt i hele verneområdet, da det blir lettere å forholde seg til for allmennheten. I tillegg kan de ytre forutsetningene endre seg slik at jakt på sjøfugl øker i omfang.

Akvakultur

Fiskeridirektoratet region Midt har ingen innvendinger til at det blir forbud mot akvakulturvirksomhet i det foreslåtte marine verneområdet. Det vises til at deler av området ikke egner seg til akvakultur på grunn av dybdeforholdene. Akvakulturanlegg vurderes til å kunne ha negative innvirkninger på verneverdiene. Området er også valgt ut for langtidsobservasjon og forskning i marin verneplan.

Ørland kommune mener at en utvidelse av verneområdet mot nord og vest fratar Ørland kommune muligheten til å legge til rette for og delta i utviklingen av en bærekraftig og lønnsom

havbruksnæring. Ørland kommune og Sjømatbedriftene viser også til at kommunen gjennom tidene har vært restriktiv til å åpne for akvakulturanlegg i Bjugn fjorden, en praksis som kommunen har ønske om å videreføre også uten et marint vern.

Sjømatbedriftene mener også at deler av det foreslåtte verneområdet er et kritisk viktig område for fremtidens oppdrettsnæring, og ber derfor om at det åpnes for akvakultur i deler av området. De mener det vil være i tråd med både nasjonale mål og rådene som ble gitt av Rådgivende utvalg.

Ørland Næringsforum, Bjugn Næringsforum, NHO Trøndelag og Sjømat Norge anfører at områdene innenfor det foreslåtte marine verneområdet er vurdert av SalMar AS som noen av de beste lakseoppdrettsområdene i verden. Det vises til at det er for stor inngripen å frata fremtidige generasjoner mulighet bestemme over egne ressurser og muligheter for matproduksjon i området. Videre anføres det at vernet vil hindre utvikling av virksomheten til bedriften Scanbio AS når oppskalering av havbruket skjer. Dette vil også gjelde flere aktører innen havbruket i regionen.

Sjømat Norge mener at akvakulturvirksomhet i deler av området er i tråd med råd til utforming av marin verneplan, og at det er naturlig at havbruk tas inn i § 4 (generelle unntak) i verneforskriften. Sjømat Norge mener for øvrig at forbud mot bærekraftig matproduksjon og høsting av levende ressurser er i strid med norsk politikk og FNs bærekraftmål.

Fosen Naturvernforening er positiv til forbud mot havbruksaktiviteter i det foreslåtte marine verneområdet og foreslår for øvrig at det i forskriften bør stå at det ikke er tillatt med dumping av avlusningsmiddel fra oppdrettsanlegg fra tiliggende områder.

Uttak av tang og tare

Fiskeridirektoratet region Midt viser til at det er vist interesse for høsting av tang i Kråkvågsvaet fuglefredningsområde, men har ingen innvendinger til forslaget om forbud mot taretråling og uttak av tang og andre marine planter i det foreslåtte marine verneområdet.

NTNU Vitenskapsmuseet mener at uttak av tang, tare og marine planter må være regulert slik det foreslås i verneforslaget.

Ørland kommune er negativ til at forslaget begrenser adgangen til høsting av tang og tare.

Dupont Nutrition Norge AS mener at påstanden i høringsforslaget om at tareskog har en viktig funksjon som bølgedempere/erosjonsdemper er udokumentert, og Havforskningsinstituttet har laget en kunnskapsoversikt for studier i tilknytning til denne påstanden.

Farleder

Kystverket har planlagt forbedring av farleden mellom Nebbtaren – Kjeungskjæret. Tiltaket går ut på mudring eller sprengning av fem grunner og etablering av ulike navigasjonsinstallasjoner.

Kystverket uttaler at enten må verneplanen utelate de aktuelle grunnene fra planområdet, eller så må det gis åpning for tiltaket i vernebestemmelsene.

Ørland kommune viser til at det ikke kommer helt frem i verneforslaget om det vil bli gitt dispensasjon til den planlagte utdypingen av hovedfarleden.

Påvirkning fra skipsfart

Ørland kommune mener at et forbud mot urensset ballastvann vil ha store næringsmessige konsekvenser og viser til at det ikke er verneverdier innerst i Bjugn fjorden og at det mangler dokumentasjon på at ballastvann påvirker verneverdier generelt på strømrrike lokaliseringer.

Ørland SV mener det er galt å trekke vernegrensene utenfor industriområdene Grøntvedt Pelagic AS ved Uthaug havn og ved Scanbio AS i Bjugn fjorden. Begge disse havnene får besøk av store båter, og det har vært utfordringer med utslipp av bunkersvann og rensevann/kloakk. Utbyggingsplaner vil også påvirke miljøet i sjøen utenfor bedriftene. Motorferdsel

Fosen Naturvernforening mener det må inn begrensninger på motorferdsel i verneforskriften. Det vises til at kjøring med vannscooter kan være forstyrrende for fugl og vannlevende organismer. Forstyrrelser forårsaket av fritidskjøring med småbåt kan også være betydelig for mytende ærfugl.

Havner, båtslip og naust

Flere grunneiere gir uttrykk for at de ønsker å kunne fortsette å bruke og vedlikeholde moloer, båtslip og naust.

Sjøkabler

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har ingen merknader til bestemmelsene i forslag til verneforskrift som omhandler drift og vedlikehold av eksisterende sjøkabler og oppgradering og fornyelse av disse.

Forsvarets virksomhet

Forsvarsbygg viser til § 4 i foreslått verneforskrift der det foreslås at eksisterende bruk av militære skyte- og øvingsområder skal være tillatt. På bakgrunn av den kontinuerlige endringen og utviklingen i de skyte- og øvingsfeltene rundt kampflybasen på Ørland, kan ikke Forsvarsbygg akseptere at bruken av skyte- og øvingsfeltene innskrenkes til kun eksisterende bruk.

Havforskningsinstituttet mener at forslag til verneforskrift gir et relativt svakt vern av sårbare naturtyper mot Forsvarets aktiviteter. Det er derfor viktig at slike naturtyper kartlegges, særlig i dypere områder, og at det formidles informasjon til Forsvaret hvilke områder der man bør unngå skyting og sprengning. Dersom det gjennom en slik kartlegging avdekkes viktige områder med koraller og andre sårbare naturtyper, bør forskriften åpne for at disse kan defineres som områder med særskilt vern der ingen ødeleggende aktivitet er tillatt.

Forum for natur og friluftsliv mener at det må tas inn i forskriften at det skal være en dialog mellom Forsvaret og forvaltningsmyndigheten om hvilke arealer som ikke bør benyttes ved bruk av skytefeltene.

Uttak av sand og tipping av åkerstein

Bjugn og Ørland Bondelag, samt flere privatpersoner mener det fortsatt må være lov å ta opp sand til eget bruk (f.eks. vedlikehold av vei og gårdsplass og tipping av åkerstein, bl.a. som flomvern og uttak av matjord).

NTNU Vitenskapsmuseet mener at uttak av sand og grus må være regulert, slik det foreslås i verneforslaget.

Friluftsliv og rekreasjon

Ørland kommune mener at et marint vern samlet sett vil kunne påvirke både mulighet for friluftsliv og levekår. En helhetlig og bærekraftig forvaltning av området vil være vesentlig for folkehelsen.

Fosen Naturvernforening mener det må forbys organisert turistfiske i verneområdet da turistene tar opp betydelig mengder fisk, hovedsakelig torsk. Slike uttak det her er snakk om vil kunne påvirke verneområdets verdi som referanseområde for forskning og overvåking. Foreningen mener det også burde være restriksjoner på dykking og droner i verneområdet.

Norges dykkeforbund støtter vern i det omfanget som er foreslått og på måter som ikke berører normalt utførelse av deres idretter, fridykking, apparatdykking og apnea.

Forvaltning

Ørland kommune mener kommunen selv skal være forvaltningsmyndighet for verneområdet. Kommunen tilrår videre at en forvaltningsplan skal utarbeides og fremlegges før en eventuell verneplanforskrift vedtas, slik at de to dokumentene kan ses i sammenheng.

Forum for natur og friluftsliv sier det bør presiseres at forvaltningsplanen skal gi nærmere retningslinjer for bruk, i tillegg til forvaltning, overvåking og skjøtsel.

Sjømat Norge peker på at relevante sektormyndigheter, samt relevante brukere av området, bør involveres ved utarbeidelse av forvaltningsplan.

Erstatning som følge av vern

Statsnail AS vil informere om at de gjennom deres kontrakter med grunneiere angående høsting på privat grunn er å betrakte som rettighetshaver etter naturmangfoldloven § 50, og vil derfor

kreve erstatning for tapt inntekt etter naturmangfoldloven § 51 dersom verneforskriften legger begrensninger på deres fiske.

Bjugn og Ørland Bondelag, samt to privatpersoner mener at fristen på fire måneder på å kreve erstatning etter vernevedtaket er for kort og at fristen bør endres til tolv måneder.

3.4. Fylkesmannens tilrådning

Fylkesmannen (nå statsforvalteren) sendte sin tilrådning i saken til Miljødirektoratet i brev av 26. mai 2020.

Fylkesmannen viser til at det foreslåtte verneområdet er utvidet mot nordvest i forhold til forslaget fra Rådgivende utvalg. Dette ble gjort etter innspill på oppstartsmeldingen og samtaler i referansegruppene, samt økt kunnskapsgrunnlag etter marin kartlegging i området. Hensikten er å få med de dypere områdene og korallrev. Samtidig har Fylkesmannen valgt å foreslå vern av sjøbunn, vannsøyle og overflaten. Fylkesmannen har samtidig valgt å ta bort flere områder mot land der det er stor næringsinteresse.

Når det gjelder fiske og annen høsting av marine dyr, påpeker Fylkesmannen at massiv kommersiell høsting av bløtdyr og pigghuder, som pågår i dag, har bare pågått de siste to årene. Fylkesmannen mener at et stort omfang av slik kommersiell høsting av arter lavt i næringskjeden er en trussel mot verneverdiene, og derfor bør forbys.

Når det gjelder reketraling, tilrår Fylkesmannen at det blir mulig å søke dispensasjon. Forvaltningsplanen som skal utarbeides for området kan evt. gi nærmere retningslinjer om hvorvidt det kan gis flerårige dispensasjoner. Det foreslås forbud mot annet fiske der redskaper slepes langs bunnen (bunntraling), med unntak for bruk av snurrevad.

Fylkesmannen tilrår at det blir forbud mot akvakultur i det foreslåtte verneområdet og viser til nærmere begrunnelse for dette i høringsforslaget.

Fylkesmannen tilrår videre at det presiseres i verneforskriften at bruk av Forsvarets eksisterende skyte- og øvingsfelt er tillatt. Unntaket er med dette ikke begrenset til kun å gjelde "eksisterende bruk", men gjelder også naturlig videreutvikling av det eksisterende feltet.

Fylkesmannen viser for øvrig til at forbud mot utslipp av urensset ballastvann allerede følger av forskrift 7. juli 2009 nr. 992 om hindring av spredning av fremmede organismer via ballastvann og sedimenter fra skip (ballastvannforskriften). At dette forbys også gjennom verneforskriften er innebærer derfor ikke noen endring i reguleringen av slik aktivitet.

3.5. Miljødirektoratets tilrådning

Miljødirektoratet sendte sin tilrådning til Klima- og miljødepartementet i brev av 21. juni 2021.

Avgrensning av området

Miljødirektoratet har vurdert ulike avgrensningsalternativer for verneområdet. Det vises til at området Kråkvåg og Bjugn fjorden utmerker ved store grunne sjøområder, hvor Grandefjæra blir regnet for å ha Norges største sammenhengende tidevannsareal. Områdets bidrag med tanke på representativitet, dvs. å bevare områder som viser variasjonsbredden i norsk natur, knytter seg først og fremst til disse grunne sjøområdene. Områdene som ligger vest og nord for Rådgivende utvalgs forslag, omfatter for en stor del sjøområder i dybdeintervallet 200-400 meter. Slike dypere sjøområder og korallforekomster er representert i andre områder som ble anbefalt av Rådgivende utvalg som en del av marin verneplan fra 2004.

Det vises videre til at det i høringsforslaget er overlapp mellom det foreslåtte marine verneområdet og flere eksisterende verneområder, herunder Grandefjæra naturreservat. En slik overlapp vil ikke bidra til bedre representativitet, samtidig som det blir to verneforskrifter å forholde seg, noe som gjør det mer komplisert både for forvaltningsmyndigheten, andre myndigheter og brukere.

Miljødirektoratet tilrår etter dette at arealene vest og nord for Rådgivende utvalgs tilråding og eksisterende verneområder tas ut av verneforslaget. Dette innebærer at arealet reduseres betraktelig, tentativt med ca. 113 km, og slik at alt er nytt verneareal.

Miljødirektoratet viser til at en verneforskrift kun gjelder for virksomhet innenfor verneområdets grenser. For utenforliggende virksomhet som trenger tillatelse etter annen lov og kan medføre skade inn i et verneområde, gjelder naturmangfoldloven § 49.

Fiske og høsting av andre marine dyr

Miljødirektoratet viser til at det er kommet sterke innvendinger mot forslaget om forbud mot høsting av bløtdyr og pigghuder. Statsnail AS har bl.a. pekt på at de frykter at driften må legges ned og at 12 arbeidsplasser går tapt hvis forbudet mot høsting av bløtdyr og pigghuder blir stående. Miljødirektoratet viser videre til Fiskeridirektoratets innspill, hvor det bemerkes at det ikke er grunnlag for bud mot høsting av bløtdyr og pigghuder i hele området og stilles spørsmål om det bør settes en dybdegrense.

Miljødirektoratet foreslår på denne bakgrunn at forbudet mot høsting av bløtdyr og pigghuder avgrenses til å gjelde områder grunnere enn to meters dybde ved middels lav vannstand og i områder ovenfor marbakken. Direktoratet foreslår samtidig at det tas inn en spesifisert dispensasjonsbestemmelse for høsting av bløtdyr og pigghuder grunnere enn dette, slik at det blir mulig å regulere omfanget.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannens forslag om å ta inn en spesifisert dispensasjonsbestemmelse for reketraling, i tilfelle det i fremtiden skulle bli aktuelt å gjenoppta slik aktivitet i området. Miljødirektoratet slutter seg også til forslaget om å tillate bruk av snurrevad.

Akvakultur

Miljødirektoratet peker på at verken Fylkesmannen eller Fiskeridirektoratet region Midt har sett behov for en spesifisert dispensasjonsbestemmelse for akvakultur i dette området. Direktoratet tilrår likevel at det tas inn en slik bestemmelse i verneforskriften, og viser til at det ved sluttbehandlingen av alle de ni marine verneområdene som ble opprettet i juni 2020, ble tatt inn en spesifisert dispensasjonsbestemmelse for akvakultur som ikke er i strid med verneformålet. Klima- og miljødepartementet viste da til at akvakultur er en næring i rask utvikling, og at det i fremtiden kan være mulig at akvakultur kan forenes med verneformålet i områder der dette ikke er aktuelt i dag.

Farledstiltak

Miljødirektoratet viser til at den foreslåtte verneforskriften inneholder en spesifisert dispensasjonsbestemmelse for oppføring av nødvendige navigasjonsinstallasjoner og andre farledstiltak for å trygge ferdsel til sjøs. Miljødirektoratets vurdering er at utdyping av farleden faller inn under "andre farledstiltak".

Forsvarets virksomhet

Miljødirektoratet tilrår at det tas inn et generelt unntak i verneforskriften for bruk av Forsvarets skyte- og øvingsfelt. Det vises til at nøyaktig ordlyd, herunder hvorvidt unntaket skal begrenses til "eksisterende bruk", bør vurderes i sluttbehandlingen av forslaget.

3.6. Saksbehandling i etterkant av Miljødirektoratets tilrådning

Klima- og miljødepartementet har vært på befaring knyttet til det foreslåtte marine verneområdet i tilknytning til besøk i Ørland 9. april 2024. Departementet har videre hatt tre digitale møter med Ørland kommune om verneforslaget, 28. juni 2024, 14. august 2024 og 13. mai 2025. Kommunen viste i disse møtene til behov for å tilrettelegge for utvikling av Uthaug havn, som et sentralt kommunikasjonsknutepunkt. For å følge opp dette ble det enighet om en løsning der noe større arealer enn tidligere foreslått holdes utenfor verneområdet i tilknytning til Uthaug havn. Videre er det gjort en justering sørvest i verneforslaget for å tilrettelegge for mulig akvakultur i dette området.

4. KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTETS VURDERINGER

4.1. Nærmere om vern som virkemiddel

Marint vern etter naturmangfoldloven skal bidra til at et utvalg av representative, særegne, sårbare eller truede marine undersjøiske naturtyper og naturverdier langs kysten og i territorialfarvannet blir tatt vare på for fremtiden, jf. også Meld. St. 29 (2020–2021) *Heilskapleg nasjonal plan for bevaring av viktige område for marin natur*, jf. Innst. 557 S (2020-2021), samt Meld. St. 35 (2023–2024) *Bærekraftig bruk og bevaring av natur - Norsk handlingsplan for naturmangfold* (naturmeldingen). Områdene skal – sammen med arealer som er beskyttet etter annet lovverk –

danne et nettverk av vernede og beskyttede områder som skal ta vare på økosystemer og naturverdier. Områdene skal dekke variasjonsbredden i norsk marin natur. Det legges videre til grunn at arbeidet med marin verneplan fra 2004 skal fortsette, samtidig som det skal arbeides med å supplere planen med nye områder.

Kråkvåg og Bjugn fjorden inngår blant de 36 områdene som ble utpekt som kandidatområder i marin verneplan fra 2004. Vern av området vurderes å ha positive effekter både for det aktuelle området, og som en del av en større helhet, der området inngår i et nettverk av marine verneområder og beskyttede områder. Området har naturverdier som gjør at gjennomføring av vern vil bidra til å oppfylle både nasjonale og internasjonale mål om vern.

Bruk av sektorvirkemidler, herunder beskyttelse etter havressursloven mot fiskerivirksomhet som kan skade verneverdiene, kan være et aktuelt alternativ til vern dersom det vurderes som tilstrekkelig å beskytte naturverdiene mot én enkelt aktivitet eller påvirkning. Marine områder der beskyttelsen kun består av nærmere bestemte regler om utøving av fiske, fastsettes etter havressursloven, jf. naturmangfoldloven § 39. I dette tilfellet er det behov for og selve formålet bak vernet å beskytte naturverdiene mot ulike påvirkninger og på tvers av sektorer. Områdevern etter naturmangfoldloven vil da være det aktuelle virkemiddelet.

4.2. Nærmere om verneforskriften

Departementet slutter seg i hovedsak til Miljødirektoratets forslag til verneforskrift, men har foretatt noen mindre justeringer av lovteknisk karakter.

Verneformål

Verneformålet som angitt i forskriftens § 1 vil være styrende for hva som kan tillates i området, i tråd med forskriftens øvrige bestemmelser.

Geografisk avgrensning

Departementet slutter seg i hovedsak til Miljødirektoratets forslag til avgrensning av området, som er angitt i forskriftens § 2, likevel slik at et areal sørvest i verneforslaget, samt ytterligere arealer ved Uthaug havn holdes utenfor verneforslaget, etter innspill fra Ørland kommune. Totalt areal utgjør etter dette 117,6 km².

Departementet viser i likhet med Miljødirektoratet til at verneforskriften gjelder for virksomhet innenfor verneområdets grenser. For utenforliggende virksomhet gjelder naturmangfoldloven § 49. Dette innebærer bl.a. at utvikling av områder på land eksempelvis til bolig- og hyttebygging, samferdselstiltak mv. ikke blir berørt av verneforskriften.

Verneregler

I det marine verneområdet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Forskriftens § 3 presiserer at vegetasjon og dyreliv er vernet mot skade og ødeleggelse, og gir en ikke uttømmende liste over tiltak som ikke er tillatt i verneområdet.

Generelle unntak fra vernereglene

§ 4 angir generelle unntak fra vernereglene i § 3.

Departementet viser til at det er i dette tilfellet et behov for et generelt unntak knyttet til bruk av militært skyte- og øvingsfelt. Det er tidligere gjort unntak for eksisterende bruk av slike felt, bl.a. innenfor Jærkysten marine verneområde og Rauerfjorden marine verneområde. Departementet mener derfor at et unntak med tilsvarende ordlyd bør tas inn i verneforskriften for Kråkvåg og Bjugn fjorden. Departementet understreker at ordlyden «eksisterende bruk» i dette tilfellet viser til bruk av feltet av hovedsakelig tilsvarende art og karakter som i dag, altså militær skyte- og øvingsvirksomhet. Bestemmelsen vil ikke være til hinder for at bruken av feltet kan utvikles og endres noe over tid, forutsatt at dette ikke innebærer at bruken fremstår av en klart annen karakter enn det feltet ble brukt til på vernetidspunktet. Dersom bruken av feltet endres på en slik måte at den fremstår av en hovedsakelig ny karakter, vil det være behov for å søke om dispensasjon etter § 5 første ledd bokstav s, jf. nærmere omtale under.

Departementet slutter seg videre til Miljødirektoratets forslag til regulering av høsting av levende marine ressurser, herunder for levende bløtdyr og pigghuder. Når det gjelder høsting av levende bløtdyr og pigghuder, viser departementet for øvrig til at det pågår arbeid og kunnskapsinnhenting, bl.a. med tanke på hvordan denne aktiviteten påvirker verneverdiene og ivaretagelsen av formålet med vernet. Det vises til at dersom kunnskapen som innhentes som en del av dette arbeidet tilsier en annen regulering enn det som nå foreslås, kan det bli behov for justeringer i verneforskriften på dette punktet.

Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

§ 5 lister opp ulike aktuelle tiltak forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi dispensasjon til. Forvaltningsmyndigheten må da gjøre en konkret vurdering der forholdet til verneformål og verneverdier er styrende for avgjørelsen. Forvaltningsmyndigheten kan også sette vilkår for dispensasjonen for å sikre at verneverdiene ikke blir påvirket.

Departementet slutter seg til direktoratets forslag om en spesifisert dispensasjonsbestemmelse for akvakultur som ikke er i strid med verneformålet, jf. § 5 første ledd bokstav b. Det skal i saksbehandlingen etter verneforskriften ikke legges større begrensninger på akvakulturvirkosomhet enn det som er nødvendig for å ivareta verneformålet, og dispensasjon etter verneforskriften skal gis så lenge det ikke er motstrid mellom verneformålet og tiltaket. I denne vurderingen vil det bl.a. være av betydning om akvakulturaktiviteten antas å medføre miljøskadelige utslipp av næringssalter og partikler eller betydelige inngrep i sjøbunn. Normale forankringer som ikke

kommer i konflikt med sårbare arter eller habitater på sjøbunnen vil som hovedregel ikke være å anse som betydelige inngrep i denne sammenhengen.

Departementet viser videre til at det i § 5 første ledd bokstav q foreslås en spesifisert dispensasjonshjemmel for reketråling. Dette er ikke aktivitet som er vanlig i området i dag, og dersom virksomheten blir aktuell i fremtiden, vil det være behov for å gjøre en konkret vurdering av forholdet til naturverdiene i området. Dersom slik aktivitet blir aktuell i fremtiden, skal fiske med reketrål kunne finne sted i området eller deler av området, så vidt det ikke foreligger faglige vurderinger som tilsier at slik aktivitet må forventes å forringe verneverdiene i området. Forvaltningsmyndigheten skal i denne forbindelse ta sikte på å finne en mest mulig varig løsning, der en eventuell dispensasjon fortrinnsvis bør gjelde for flere år fremover, og dermed sikrer forutsigbarhet for næringen. Ved en eventuell dispensasjon kan det eksempelvis settes vilkår for å sikre at aktiviteten ikke skader koraller eller andre verneverdier i området.

Departementet har merket seg at Forsvarsbygg har pekt på at det eventuelt kan bli behov for å utvide bruken av området ut over det som kan regnes som «eksisterande bruk», jf. nærmere omtale over. På denne bakgrunn foreslår departementet at forskriften i tillegg skal inneholde en spesifisert dispensasjonsregel, som foreslått i § 5 bokstav s), som legger til rette for at det kan søkes om dispensasjon dersom det blir aktuelt med en slik utvidelse. Departementet viser til at det bare er ved mer omfattende endringer av bruken at det vil være behov for å søke om dispensasjon etter denne bestemmelse. Normale justeringer av hvordan virksomheten knyttet til skyte- og øvingsfeltet utøves, vil falle inn under unntaket i § 4 første ledd bokstav b. Departementet gjør også oppmerksom på at Forsvarets aktivitet i området kan innebære behov for skjerming som kan være til hinder for ulike former for aktivitet innenfor verneområdet. Dette er hensyn som blir ivare tatt særlig gjennom sikkerhetsloven med tilhørende forskrifter.

Departementet understreker for øvrig at ved behandling av søknader om dispensasjon for etablering av navigasjonsinstallasjoner og andre farledstiltak, jf. § 5 første ledd bokstav a., skal det legges stor vekt på hensynet til ivaretagelsen av sjøsikkerhet. Dispensasjon skal gis så lenge det ikke er motstrid mellom verneformålet og tiltaket.

Generelle dispensasjonsbestemmelser

§ 6 viser til at forvaltningsstyresmakta også kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, i samsvar med naturmangfoldloven § 48. Denne generelle dispensasjonsbestemmelsen er i forarbeidene til

naturmangfoldloven omtalt som en «sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette tilfeller eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet» (Ot.prp. nr. 52 (2008–2009)).

Forvaltning

Forskriftens §§ 7-10 gir nærmere regler om skjøtsel, forvaltningsplan og forvaltningsmyndighet. Departementet slutter seg til Miljødirektoratets tilrådning om at Ørland kommune bør tilbys å være forvaltningsmyndighet for verneområdet.

Ikrafttredelse

Det foreslås at forskriften trer i kraft straks.

4.3. Nærmere om samfunnsøkonomiske konsekvenser

Kråkvåg og Bjugn fjorden er et spesielt gruntvannsområde med meget stor betydning som leve- og næringssøkområde for fugl og fisk. Området har naturverdier som bidrar til målet om representativ bevaring, ved at det sammen med øvrige anbefalte områder vil gi en rimelig god og representativ dekning i Norges kystområder og territorialfarvann. Verdiene og mangfoldet i Kråkvåg og Bjugn fjorden er også viktige for økosystemtjenester knyttet til opplevelse og rekreasjon i området, bl.a. knyttet til fugleforekomster.

Å bevare et utvalg representative marine områder er av stor verdi for fremtidig forskning og kunnskapsutvikling. Kråkvåg og Bjugn fjorden skal kunne tjene som referanseområde for forskning og overvåkning.

Klimaendring og forsuring av havet kan bli en økende trussel fremover for området. For eksempel vil stigning i havtemperaturen påvirke økosystemene og nye arter kan komme inn i området. Introduksjoner av fremmede arter er en av de største truslene mot marine miljøer, og problemet er økende. Vern av området sikrer ikke naturmangfoldet mot klimaendringer, men kan ved at andre påvirkningsfaktorer reduseres eller reguleres, gjøre at området står bedre rustet og vil være mer robust mot uheldige effekter av klimaendringer.

Den foreslåtte verneforskriften setter forbud mot tiltak og aktiviteter som vurderes å kunne ha negativ effekt på verneverdiene i områdene. Vern vil derfor fungere som en "forsikring" mot mulige inngrep i framtiden. Restriksjonene er tilpasset verneformål og de verneverdiene man ønsker å ta vare på, og avveininger som er gjort mot andre samfunnsinteresser i lys av bl.a. høringsrunden og samfunnsøkonomiske vurderinger.

Gjennom verneforskriftene er det åpnet for å gi dispensasjon til ulike typer tiltak. Ved behandling av dispensasjonssøknader vil påvirkninger på verneverdier og verneformål bli vurdert, og det vil kunne settes vilkår av hensyn til dette. Prinsippene i naturmangfoldloven vil bli vurdert og vektlagt ved behandling av søknader om dispensasjon fra verneforskriften og i arbeidet med forvaltningsplan. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i områdene, vil virksomhet og

tiltak det åpnes for i verneforskriften med liten grad av sannsynlighet ha nevneverdig negativ innvirkning på verneformål og verneverdier.

I forslag til verneforskrifter legges det i liten grad restriksjoner på pågående aktiviteter. Verneforslaget vurderes på bakgrunn av dette å få små konsekvenser for dagens næringsliv, lokalbefolkning og offentlige myndigheter.

Det er mer utfordrende å vurdere konsekvenser verneforslaget kan ha for aktiviteter som ikke er planlagt per i dag, og som det må søkes dispensasjon om eller som forbys i sin helhet i verneforskriftene. I mange tilfeller vil det imidlertid finnes tilgjengelige alternative lokasjoner utenfor verneområdene. Hensynene som er tatt underveis i verneprosessen, bidrar også til å redusere mulige negative konsekvenser for eventuell fremtidig virksomhet. Dette gjelder både foreslåtte avgrensninger av verneområdene og foreslåtte direkte unntak eller dispensasjonsbestemmelser i verneforskriftene.

I det følgende vurderes aktuelle konsekvenser for utvalgte aktiviteter og virksomhet i området:

Fiskeri (yrkes- og næringsfiske)

Forslag til verneforskrift inneholder forbud mot fiske med redskaper som slepes og kan berøre bunnen. Slik fiskerivirksomhet foregår i liten grad i dag. Det åpnes for bruk av snurrevad gjennom et unntak i forskriften da det legges til grunn at det tradisjonelt har vært drevet fiske med snurrevad, selv om det ikke foreligger informasjon om at det drives i dag. En spesifisert dispensasjonsbestemmelse for reketråling muliggjør at reketråling kan tillates, dersom det igjen skulle bli aktuelt med slik aktivitet i fremtiden.

Generelt vurderes konsekvensene for fiskeri ved opprettelse av det marine verneområdet som små. Samtidig kan opprettelsen bidra til å bevare grunnlaget for fiskerinæringen i vernede og nærliggende områder på lang sikt, gjennom å bevare intakte leveområder for fisk, skalldyr og andre levende organismer.

Høsting av andre marine dyr

I de siste årene har det i regi av Statsnail AS pågått høsting av strandsnegl i deler av området, og det har også startet høsting av kråkeboller og rur. Forslag til verneforskrift inneholder forbud mot høsting av bløtdyr og pigghuder i områder grunnere enn to meter og i områder ovenfor marbakken, samtidig som det er hjemmel til å gi dispensasjon fra dette forbudet (spesifisert dispensasjonsbestemmelse).

Forslaget vil med dette påvirke høsting i de aller grunneste områdene, herunder Statsnail AS sin høsting. Ca. 40 % av totalt høstet kvantum av strandsnegl høstes i Grandefjæra naturreservat. Forslaget innebærer ikke endringer i regelverket for høsting i naturreservatet, da det ikke inngår i

Miljødirektoratets avgrensningsforslag. Ca. 60 % av totalkvantumet høstes innenfor det foreslåtte marine verneområdet.

Det kan etter forslag til verneforskrift gis dispensasjon til høsting av bl.a. strandsnegl, og det kan i denne forbindelse også settes vilkår bl.a. knyttet til omfang. Konsekvensene av vernet for Statsnail sin virksomhet vil dermed avhenge bl.a. av i hvilken grad det vil bli gitt dispensasjon til høsting i det omfang de ønsker. Konsekvensene vil også avhenge av alternativer høsteområder. Det vises i denne forbindelse til at det er identifisert aktuelle høsteområder også utenfor verneforslaget.

Akvakultur

Det har tidligere vært både lakseoppdrett og oppdrett av andre marine arter i området. Per i dag finnes ingen tillatelser til akvakultur i det foreslåtte verneområdet. Deler av det foreslåtte marine verneområdet er uegnet for matfiskoppdrett på grunn av dybdeforholdene. Det er videre tatt hensyn til mulige fremtidige lokaliteter for akvakultur i avgrensningen av verneområdet.

Verneforslaget utelukker ikke fremtidig utvikling av akvakulturnæringen innenfor verneområdet. Forslag til verneforskrift inneholder en spesifisert dispensasjonsbestemmelse for akvakultur som ikke er i strid med verneformålet. Utfallet av en søknad vil kunne avhenge både av bl.a. momentene som nevnt i omtalen under pkt. 4.2.

Det er etter dette krevende å gi et klart anslag for potensielle kostnader for akvakulturnæringen ved innføring av vern. Eventuelle samfunnsøkonomiske kostnader dersom søknaden blir avslått, vil bl.a. avhenge av mulighetene til å vurdere alternative lokaliteter.

Tang- og tarehøsting

Fra næringen selv er det gitt uttrykk for at området er uinteressant i næringssammenheng når det gjelder taretråling. Ut fra dette legges det til grunn at vern ikke vil ha negative virkninger for kommersiell tarehøsting.

Enkeltmannsforetaket Oddmunn Hestvik Tang, Tare Og Sjøtransport har siden høsten 2019 høstet griselang i Grandefjæra naturreservat. Statsforvalteren har gitt dispensasjon fra verneforskriften til et årlig uttak på 1200 tonn. Fiskeridirektoratet region Midt har bemerket at det er vist interesse for høsting av tang i Kråkvågsvaet fuglefredningsområde. Verken Grandefjæra naturreservat eller Kråkvågsvaet fuglefredningsområde inngår i det foreslåtte verneområdet. Områdene som kan

imidlertid bli interessante i fremtiden. Oddmunn Hestvik Tang, Tare Og Sjøtransport uttaler at det finnes alternative lokaliteter for høsting av tang i Trøndelag, på Møre og på Helgeland.

På denne bakgrunn vurderes forslaget om marint vern å ikke har negative virkninger for dagens kommersielle høsting av tang. Basert på lite interesse for tang i området, og tilgang på alternativer for tanghøsting, vurderes virkningene på lenger sikt også som begrensede.

Friluftsliv, rekreasjon og turisme

Området benyttes en del til fritidsfiske og turisme. Det finnes fine sportsdykkersteder i området, bl.a. ved Kjeungen fyr. På Garten og Storfosna drives det reiselivsvirksomhet, som utleie av rorbuer. Mange av eiendommene ved sjøen har naust med utsett for båt. I tillegg finnes det flere mindre småbåthavner innenfor verneområdet. De aller fleste er private eller tilhører hyttefelt. Området blir ofte besøkt av ornitologer på grunn av sitt rike fugleliv.

Dagens bruk med bl.a. trafikk med fritidsbåter, fritidsfiske, jakt og øvrig friluftsliv og rekreasjon, kan i all hovedsak fortsette. Det marine vernet medfører noen begrensninger for byggeaktivitet, men det er foreslått spesifiserte dispensasjonsbestemmelser for bl.a. flytebrygger og fortøyninger, rydding og etablering av båtstø og tilretteleggingstiltak for friluftsliv.

De foreslåtte verneområdet vil bidra til å styrke beskyttelsen av natur- og ressursgrunnlaget for friluftsliv og rekreasjon i området på lang sikt. Et vern vil bl.a. bidra til å bevare leveområder som er viktige for fisk, skalldyr og andre levende organismer av betydning for fritidsfiske og -dykking. Samlet vurderes derfor vernet å ha positive konsekvenser for mulighetene for friluftsliv og rekreasjon.

Forsvarets virksomhet

Verneforslaget overlapper med et eksisterende skyte- og øvingsfelt. Det er foreslått unntak i verneforskriften for bruk av feltet, og det legges etter dette til grunn at Forsvarets virksomhet ikke vil bli berørt av vernet.

Skipstrafikk og infrastruktur

Verneforslaget har ikke konsekvenser for drift og vedlikehold av eksisterende infrastruktur, da foreslåtte verneforskrift har generelle unntak for dette. De generelle unntaksbestemmelsene omfatter også oppgradering og fornyelse av eksisterende sjøkabler for heving av spenningsnivå og økning av linjetverrsnitt når dette ikke forutsetter fysiske endringer som ikke er i samsvar med verneformålet.

Vern kan legge noen begrensninger for etablering av ny infrastruktur. Ved utformingen av verneforskriften i stor grad er tatt hensyn til dette gjennom spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

for navigasjonsinstallasjoner og andre farledstiltak, legging av nye kabler og rørledninger, oppgradering og fornying av sjøkabler, samt nye kloakkanlegg.

Utdyping av hovedfarleden må behandles som en dispensasjonssak,

Samlet vurdering

Avveiningene og endringene som er gjort underveis i prosessen har bidratt til å redusere samfunnsøkonomiske kostnader ved verneforslaget, uten at dette vurderes å få vesentlige negative konsekvenser for formålet med vernet. I et samfunnsperspektiv vurderes forslaget å ha klare positive konsekvenser for naturverdiene lokalt, regionalt og nasjonalt, samtidig som de negative konsekvensene ved verneforslaget vurderes å være begrenset.

4.4 Budsjettmessige konsekvenser

Forvaltningsplan for området må ferdigstilles snarest mulig etter vernevedtak, slik at man har et godt planverktøy for å forvalte verneområdet. I den forbindelse vil det også være behov for nærmere kartlegging av naturmangfoldet, som grunnlag både for overvåking av tilstand, bruk av referanseområdene, vurdering av tiltak for å ivareta verneverdiene og behandling av dispensasjonssøknader. I sum vil dette bidra til en mer treffsikker forvaltning av verneområdet.

Kostnader ved utarbeidelse av forvaltningsplaner varierer fra område til område, og avhenger bl.a. av områdenes størrelse og kompleksitet når det gjelder brukerinteresser. Erfaringstall fra arbeid med forvaltningsplaner for de marine verneområdene, Gaulosen, Rødberget og Saltstraumen, tilsier en kostnad i størrelsesorden 0,2-0,4 mill. kr. Verktøyet forvaltningsplan på nett for verneområder (FPNV), som nå er tilgjengelig, forventes å forenkle og effektivisere arbeidet med forvaltningsplaner.

Kostnader ved kartlegging av naturmangfoldet varierer også fra område til område, og avhenger av områdenes størrelse, kompleksitet når det gjelder naturforhold og hvor detaljert kartlegging det legges opp til. En annen faktor er hvor detaljert områdene er kartlagt på forhånd. For å oppnå en treffsikker forvaltning, kreves mer detaljerte kartlegginger. Kostnaden ved kartlegging av Saltstraumen marine verneområde, var ca. 1 mill. kr.

Utarbeidelse av forvaltningsplaner finansieres over kap. 1420.21. Kartlegging kan finansieres over kap. 1420.36.

Statsnail AS har opplyst at de vil kreve erstatning for tapt inntekt dersom verneforskriften legger begrensninger på deres virksomhet. Eventuelle utgifter til erstatning og gjennomføring av en eventuell erstatningsprosess, samt merking og oppsetting av skilt, dekkes under kap. 1420.36. Når det gjelder marint vern, er utgiftene pr. område anslått til 0,2 mill. kr i gjennomsnitt.

Kostnadene vil dekkes innenfor aktuelle budsjettposter og eksisterende budsjetttrammer.

Klima- og miljødepartementet

t i l r å r:

Forskrift om vern av Kråkvåg og Bjugn fjorden marine verneområde i Ørland kommune, Trøndelag fastsettes i samsvar med vedlagte forslag.